TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. szeptember 11. [1]

C-196/24. sz. [Aucrinde] [i] ügy

xx
kontra
ww,
yy,
zz,
vv;
a Ministère Public
részvételével

(a tribunal judiciaire de Chambéry [chambéry-i elsőfokú bíróság, Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A tagállamok bíróságai közötti együttműködés polgári és kereskedelmi ügyekben – Bizonyításfelvétel polgári és kereskedelmi ügyekben – Holttest exhumálása a leszármazás megállapítása céljából – Genetikai vizsgálat – A megkeresett tagállam nemzeti jogának alapvető elveivel ellentétesnek minősülő bizonyításfelvétel iránti kérelem – A bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése megtagadásának indokai – Az alapvető jogok közötti kollízió – Az elhunyt személy emberi méltósága – A magán- és a családi élet tiszteletben tartása – Személyazonosság – A genetikai származás megismeréséhez való jog”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében folytatott igazságügyi együttműködésről szóló (EU) 2020/1783 rendelet [2] értelmezésére kérik a Bíróságot.

2. Pontosabban, a Bíróságot első alkalommal kérik fel annak értékelésére, hogy a nemzeti jog alapján közrendi jellegű nemzeti jogszabályi rendelkezésekre hivatkozhatnak-e egy tagállam bírósága (megkereső bíróság) által egy másik tagállam bíróságának (megkeresett bíróság) küldött, bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése megtagadásának indokaként.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

[2] A tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről (bizonyításfelvétel) szóló, 2020. november 25-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2020. L 405., 1. o.; helyesbítések: HL 2023. L, 2023/90050; HL 2024. L, 2024/90158) (a továbbiakban: 2020/1783 rendelet).

3. A Bíróság elé terjesztett kérdések a Tribunale di Genova (genovai bíróság, Olaszország, a továbbiakban: olasz bíróság) előtt a jelen ügy felperese által apaság megállapítása érdekében indított bírósági eljárás keretében merültek fel. E célból e bíróság az apaság megállapításához szükséges genetikai szakértői jelentés elkészítése céljából a 2020/1783 rendelet szerinti bizonyításfelvétel iránti kérelmet intézett a tribunal judiciaire de Chambéry-hez (chambéry-i elsőfokú bíróság, Franciaország), amely a kérdést előterjesztő bíróság. E kérelem teljesítése a Franciaországban eltemetett feltételezett apa holttestének exhumálását és a genetikai ujjlenyomatvételhez szükséges minta levételét foglalja magában.

II. A vonatkozó uniós jog

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

4. „Az emberi méltóság” címet viselő 1. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.”

5. „A magán- és a családi élet tiszteletben tartása” című 7. cikk így szól:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.”

A 2020/1783 rendelet

6. Az 1. cikk határozza meg a 2020/1783 rendelet hatályát. Különbséget tesz az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontjában szereplő közvetett bizonyításfelvétel és az 1. cikk (1) bekezdésének b) pontjában szereplő közvetlen bizonyításfelvétel között. E rendelkezés szövege a következő:

(1) Ezt a rendeletet olyan polgári vagy kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam jogával összhangban:

a) egy másik tagállam illetékes bíróságát kéri bizonyításfelvételre; vagy

b) a bizonyításfelvételnek egy másik tagállamban való közvetlen lefolytatását kéri.

[…]”

7. A 2020/1783 rendelet 12. cikke tartalmazza az 1. cikk (1) bekezdésének a) pontjában szereplő közvetett bizonyításfelvételre irányuló kérelmek teljesítésre vonatkozó általános rendelkezéseket. A 12. cikk vonatkozó részei a következőképpen rendelkeznek:

„(1) A megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 90 napon belül teljesíti.

(2) A megkeresett bíróság a nemzeti joga szerint teljesíti a kérelmet.

(3) A megkereső bíróság az I. mellékletben szereplő A. formanyomtatványon kérheti, hogy a kérelmet a nemzeti jogában előírt különös eljárás keretében teljesítsék. A megkeresett bíróság a

kérelmet a különös eljárás keretében teljesíti, kivéve, ha az összeegyeztethetetlen nemzeti jogával, vagy ha annak jelentős gyakorlati akadályok miatt nem tud eleget tenni. Ha a megkeresett bíróság az említett okok valamelyike miatt nem teljesíti a kérelem különös eljárás keretében való teljesítése iránti kérelmet, arról a megkereső bíróságot az I. mellékletben szereplő H. formanyomtatványon tájékoztatja.

[…]”

8. A 2020/1783 rendelet 16. cikke sorolja fel az e rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő közvetett bizonyításfelvételre irányuló kérelmek teljesítése megtagadásának indokait. Míg a 16. cikk (1) bekezdése csak az adott személy vizsgálatára irányuló, a jelen esetben nem releváns esetekre vonatkozik, a 16. cikk (2) bekezdésének szövege a következő:

„(2) A kérelem teljesítése az (1) bekezdésben említett indokokon túlmenően kizárólag akkor tagadható meg, ha a következő indokok közül egy vagy több fennáll:

a) a kérelem nem tartozik e rendelet hatálya alá;

b) a kérelem teljesítése a megkeresett bíróság tagállamának joga alapján nem tartozik bírói hatáskörbe;

c) a megkereső bíróság a megkeresett bíróság bizonyításfelvétel iránti kérelem kiegészítésére irányuló, 10. cikk szerinti kérelmének nem tesz eleget az attól számított 30 napon belül, hogy a megkeresett bíróság a megkereső bíróságtól e kiegészítést kérte; vagy

d) a 22. cikk (3) bekezdése szerint kért letétbe helyezésre, illetőleg előlegfizetésre a megkeresett bíróság megfelelő felhívásától számított 60 napon belül nem kerül sor.”

9. A 2020/1783 rendelet 19. cikke az e rendelet 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti, közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelmekre vonatkozik. A 19. cikk (7) bekezdése a következőképpen szól:

„(7) A megkeresett tagállam központi szerve vagy hatáskörrel rendelkező hatósága kizárólag akkor utasíthatja el a közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelmet, ha:

a) az nem tartozik e rendelet hatálya alá;

b) az nem tartalmazza az 5. cikkben említett valamennyi szükséges információt; vagy

c) a kérelmezett közvetlen bizonyításfelvétel ellentétes saját tagállama jogának alapelveivel.

Az 1206/2001 rendelet[3]

10. A 2020/1783 rendelet a 1206/2001 rendelet átdolgozása.

11. Az 1206/2001 rendelet vonatkozó 1., 10., 14. és 17. cikke a 2020/1783 rendelet 1., 12., 16. és 19. cikkének felel meg.

[3] A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 174., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 121. o.)

12. E tekintetben az 1206/2001 rendelettel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat a 2020/1783 rendelet jelen ügyben alkalmazandó rendelkezésinek értelmezésére is alkalmazandó.

III. Az alapeljárás tényállása, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

13. A jelen ügy felperese, xx a Tribunale di Genova (genovai bíróság) előtt eljárást indított annak megállapítása érdekében, hogy a Franciaországban eltemetett néhai aa a vér szerinti apja.

14. A felperes e bíróságtól kéri i. annak megállapítását, hogy ő aa vér szerinti fia, ii. az apja nevének használatára való felhatalmazást, valamint iii. az illetékes anyakönyvvezető arra való kötelezését, hogy hajtsa végre a jövőben meghozandó ítéletet, amint az jogerőre emelkedik.

15. Az alapeljárás alperesei, akik aa törvényes gyermekei, megtagadták, hogy az annak megállapításához szükséges vérvizsgálatnak vessék alá magukat, hogy a felperes mutat-e genetikai egyezést az eljárás alpereseivel. Ehelyett azt kérték, hogy néhai apjuk testén végezzék el a genetikai vizsgálatot. Ennélfogva az olasz bíróság elrendelte egy hematológiai szakvélemény elkészítését, és szakértőt rendelt ki a felperes és a feltételezett apa exhumált holtteste közötti genetikai összehasonlítás elvégzésére.

16. Az olasz bíróság 2022. november 18-án a 2020/1783 rendelet alapján, az említett rendelet I. mellékletében előírt „A” formanyomtatvány felhasználásával megküldte a kérdést előterjesztő bíróság részére a feltételezett apa holttestének exhumálása iránti kérelmet.

17. A code civil (francia polgári törvénykönyv) értelmében azonban a bíróság nem rendelheti el a holttest exhumálását genetikai minta vétele céljából a származás megállapítása céljából, kivéve, ha az elhunyt személy még életében kifejezetten hozzájárul ahhoz.

18. A francia polgári törvénykönyv vonatkozó rendelkezése, a 16-11. cikk[4] a következőképpen rendelkezik:

„Valamely személy DNS-profil alapján történő azonosítása kizárólag:

1° Bírósági eljárás során hozott, pontosan meghatározott nyomozati vagy bizonyításfelvételi intézkedésekkel összefüggésben [történhet];

2° Orvosi vagy tudományos kutatási célból;

3° Az elhunyt személyek személyazonosságának megállapítása céljából, ha az ismeretlen;

4° A code de la défense [(védelmi törvénykönyv)] L. 2381-1. cikkében meghatározott feltételek mellett;

[4] E rendelkezést a 2004. augusztus 6-i loi n° 2004-800 relative à la bioéthique (bioetikáról szóló törvény) 5. cikke (1) bekezdésének (1) pontja alapján vezették be a francia polgári törvénykönyvbe. Amint azt az Európai Bizottság megjegyezte, amely szerint nem vélelmezhető, hogy az elhunyt személy hozzájárult a genetikai minta vételéhez, e rendelkezés a híres énekes, Yves Montand 1997 novemberében történő exhumálására adott jogalkotói reakció volt, amely eljárás célja apaságának egy olyan személlyel szembeni megállapítása volt, aki azt állította, hogy a lánya. Ezért van az, hogy a Conseil Constitutionnel (alkotmánytanács, Franciaország) által 2011. szeptember 30-án hozott Décision n° 2011-173 QPC (2011-173 QPC. sz. határozat) magyarázata szerint e módosítást néha „Montand-módosításként” emlegetik.

5° A dopping elleni küzdelem céljából, a code du sport [(sporttörvénykönyv)] L. 232-12-2. cikkében meghatározott feltételek mellett.

Polgári ügyekben ilyen azonosítás csak a származás megállapítására vagy vitatására, illetve a tartásdíj megállapítására vagy megszüntetésére irányuló keresetet elbíráló bíróság által elrendelt bizonyításfelvétel végrehajtása céljából végezhető. Az érintett egyértelműen kifejezett hozzájárulását előzetesen be kell szerezni. Az érintett személy halálát követően nem végezhető DNS-profil útján történő azonosítás, kivéve, ha e személy még életében kifejezetten hozzájárul ahhoz.

[…]”

19. Emellett, amint azt a francia kormány előadta, a francia polgári törvénykönyvnek azon teljes fejezete, amelyhez ez a rendelkezés tartozik, e törvénykönyv 16-9. cikke értelmében közrendi jellegűnek minősül.

20. Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi az eljáró bíróság számára, hogy megtagadja a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítését, ha az ilyen kérelem ellentétesnek minősül a megkeresett bíróság tagállamának alapvető jogelveivel.

21. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy a 2020/1783 rendelet 16. cikke kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amelyekben e rendelet alkalmazása megtagadható, és az említett irányelv 12. cikke nem tartalmaz további indokot a rendelet alkalmazásának megtagadására. Ugyanakkor az említett bíróság aggodalmát fejezte ki azzal kapcsolatban is, hogy a 12. cikk ilyen értelmezése azt jelenti, hogy ez esetben semmilyen biztosíték nincs azon kérelmekkel szemben, amelyeket olyan eljárások alapján kell teljesíteni, amelyek nem felelnek meg az uniós jog előírásainak,[5] különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 1. és 7. cikkének.

22. Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Lehetővé teszi-e a tagállamok bíróságai között a [2020/1783] rendelet 12. cikke, hogy a nemzeti bíróság megtagadja a szóban forgó rendelet alkalmazását és a megkereső állam kérelmének teljesítését azon az alapon, hogy a kérelem formája ellentétes a megkeresett állam nemzeti jogának alapvető elveivel, és különösen a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikkével?

2) Ha a tagállamok bíróságai között a [2020/1783] rendelet 12. cikkét a nemzeti jogtól függetlenül alkalmazni kell, hogyan kell értelmezni [a Charta] 1. cikkét (a méltósághoz való jog) és 7. cikkét (a magánélet tiszteletben tartásához való jog), valamint a közöttük lévő kapcsolatot annak megállapítása során, hogy a rendelet ilyen alkalmazása sérti-e [a Chartát]?”

23. Az alapeljárás felperese, a francia kormány és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett a Bíróság elé.

[5] Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 90. pontját.

24. 2025. április 29-én tárgyalást tartottak, amelynek során a francia kormány és a Bizottság szóbeli észrevételeket terjesztett elő.

IV. Elemzés

A. Előzetes megjegyzések – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések kifejtése

25. Annak érdekében, hogy hasznos tanácsokat adhassak a Bíróság részére, szükségesnek tartom az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések kifejtését, hogy jobban megértsük a kérdést előterjesztő bíróság aggályait.

26. Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy *megtagadhatja-e* a 2020/1783 rendelet alapján megküldött azon kérelem teljesítését, amelyben egy Franciaországban eltemetett személytől a leszármazás megállapítása céljából halála utáni genetikai minta vételét kérik, tekintettel arra, hogy a francia polgári törvénykönyv tiltja az ilyen bizonyíték felvételét, ha az érintett személy még életében nem adta hozzájárulását ehhez.

27. E bíróság szerint a kérelem teljesítésének a 12. cikkre alapított megtagadása nem lehetséges, mivel a 2020/1783 rendelet 16. cikke kimerítően felsorolja az ilyen kérelem teljesítése megtagadásának indokait, és ezek között nem szerepel a nemzeti közrendre hivatkozás. A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal meg kívánja vizsgálni, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése magában foglalhat-e ilyen indokot.

28. A francia kormány a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben azt állítja, hogy az olasz bíróság kérelme nem a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem, így az említett rendelet 12. cikke a jelen ügyben nem releváns. E kormány szerint e kérelem a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti közvetlen bizonyításfelvételre irányul, vagyis az említett rendelet 19. cikke alkalmazandó. E kormány szerint az első kérdést úgy kell átfogalmazni, hogy az a 2020/1783 rendelet 19. cikkének értelmezésére irányuljon.

29. Egy ilyen értelmezés jelentősége a jelen ügy szempontjából abban rejlik, hogy a megkeresett bíróság megtagadhatja a közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítését, ha a közvetlen bizonyításfelvétel ellentétes lenne a megkeresett tagállam jogának alapelveivel, ahogyan azt a 2020/1783 rendelet 19. cikke (7) bekezdésének c) pontja kifejezi. Ezzel szemben a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem elutasításának nincs hasonló indoka.

30. Az első kérdés megválaszolásához tehát először azt kell megvizsgálni, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikke valóban alkalmazandó-e a jelen esetben, ami csak akkor állna fenn, ha a szóban forgó kérelem közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem lenne.

31. Az előterjesztő bíróság második kérdése némileg összetettebb. Feltételezve, hogy a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke nem alkalmazható annak megtagadására, hogy aa-tól halála után genetikai mintát vegyenek, a kérdést előterjesztő bíróság emellett azt is megkérdezi, hogy az olasz bíróság kérelmének teljesítése ellentétes-e a Chartával. Pontosabban, az említett bíróság a Charta 1. és 7. cikke közötti összefüggésekre hivatkozik. Így valójában azt kérdezi, hogy a Charta alapján hogyan áll egymással egyensúlyban a holttest méltóságához való jog és a származás megismeréséhez való jog.

32. Amint azt a tárgyaláson felvetették, a második kérdés tehát lényegében arra irányul, hogy a vonatkozó olasz törvény, amely lehetővé teszi a bíróságok számára, hogy a származás megállapítása céljából elrendeljék a halál utáni genetikai mintavételt, függetlenül attól, hogy a feltételezett szülő életében hozzájárult-e ahhoz, összhangban van-e a Chartával.

33. A kérdést előterjesztő bíróság azonban az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában nem jelzi aggályait a vonatkozó olasz jognak a Chartával való összeegyeztethetőségét illetően. Az említett bíróság ehelyett azt fejti ki, hogy a második kérdésre adott válasz segítené őt annak megállapításában, hogy maga a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke összeegyeztethető-e a Chartával.

34. A francia polgári törvénykönyv 16-11. cikkének a Chartával való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdés csak akkor merül fel, ha e szabály a jelen ügyben a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítésének megtagadása céljából alkalmazható. Csak a 16-11. cikk alkalmazhatóságának megállapítása után értékelhető, hogy annak alkalmazása összhangban van-e a Chartával. Ha azonban a második kérdésre a feltett formában válaszolnánk, azaz azon vélelem alapján, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése és 16. cikke kizárja a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikkének alkalmazását a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítésének megtagadási indokaként, akkor e szabálynak a Chartával való összeegyeztethetőségére irányuló kérdés hipotetikus lenne, mivel e szabály nem alkalmazható a jelen ügy tényállására.

35. Ennélfogva úgy vélem, hogy a Bíróság csak akkor tud választ adni a második kérdésre, ha úgy értelmezhető, hogy a kérdés arra irányul, hogy a Chartát úgy kell-e értelmezni, hogy az összhangban legyen a 2020/1783 rendelet olyan értelmezésével, amely nem zárja ki, hogy az olasz bíróság a jelen ügy körülményei között a halál utáni genetikai mintavételből álló bizonyításfelvétel iránti kérelmet fogalmazzon meg.

36. Másodlagosan, amennyiben a Bíróság az első kérdésre igenlő választ ad, és ezáltal lehetővé teszi a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy a közrendi jellegű nemzeti szabályaira hivatkozva megtagadja a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítését, a második kérdést át kell fogalmazni. Ebben az esetben a második kérdést úgy kell értelmezni, hogy az arra irányul, hogy a Chartát úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi, hogy a nemzeti szabályok a halál utáni genetikai mintavételt a személy még életében kifejezett hozzájárulásához kössék.

B. Az első kérdés

37. Az első kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi-e számára, hogy megtagadja a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítését azon az alapon, hogy az e kérelemben meghatározott eljárás ellentétes a megkeresett tagállam nemzeti jogának alapelveivel.

1. Közvetlen vagy közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem

38. Amint már kifejtetem, a francia kormány azzal érvelt, hogy az olasz bíróság kérelme nem közvetett, hanem közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelem volt, amely esetben a 2020/1783 rendelet 12. cikke nem alkalmazható; ehelyett az említett rendelet 19. cikke a vonatkozó rendelkezés.

39. A közvetett (a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott) és a közvetlen (a 2020/1783 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott) bizonyításfelvétel közötti ténybeli különbség abban áll, hogy a bizonyítást a megkeresett bíróság joghatósága alá tartozó személyek vagy a megkereső bíróság joghatósága alá tartozó személyek végzik. Az utóbbi esetben ezek a személyek maguk vesznek fel bizonyítékot egy másik tagállamban, például úgy, hogy a megkeresett tagállam területére utaznak és ott hallgatnak meg egy tanút. [6]

40. A bizonyításfelvétel két típusa közötti eljárási különbség a bizonyításfelvétel közléséért és engedélyezéséért felelős szervekben rejlik. Közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem esetén a megkereső bíróság közvetlenül a megkeresett bírósággal veszi fel a kapcsolatot. E bíróság ezután saját jogának megfelelően dönt a kért bizonyításfelvétel módjáról. Emellett az ilyen kérelmeket a 2020/1783 rendelet mellékletében található „A” formanyomtatványon kell elküldeni. Ezzel szemben a közvetlen bizonyításfelvételhez a megkereső bíróságnak engedélyt kell kérnie a központi szervtől vagy a hatáskörrel rendelkező hatóságtól, amelyet minden tagállamnak a 2020/1783 rendelettel összhangban kell kijelölnie. [7] Az ilyen kérelmet az e rendelet mellékletében található „L” formanyomtatványon kell benyújtani.

41. Ezenkívül a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelmek esetében a bizonyításfelvételi eljárást az említett bíróság belső szabályai szerint kell lefolytatni. [8] Miközben a közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelmek esetében a bizonyításfelvételt a megkereső bíróság államának joga szerinti eljárásnak megfelelően kell lefolytatni.

42. Végül, és ez jelentős a jelen ügy szempontjából, a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése megtagadásának indokai különböznek attól függően, hogy közvetett vagy közvetlen bizonyításfelvételre kerül sor. A közvetett bizonyításfelvételtől eltérően a közvetlen bizonyításfelvétel a megkeresett tagállam közrendjével kapcsolatos aggályokra hivatkozva megtagadható. A 2020/1783 rendelet 19. cikke (7) bekezdésének c) pontja szerint az elutasítás akkor lehetséges, ha a kért közvetlen bizonyításfelvétel ellentétes az adott tagállam alapvető jogelveivel.

43. A 2020/1783 rendelet nem fejti ki, hogy a bizonyításfelvétel két típusa esetében a kérelmek teljesítése megtagadásának miért vannak eltérő indokai. [9] Mindazonáltal, amint arra a Bizottság is hivatkozik, a közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése megtagadása szélesebb hatályának létjogosultságát valószínűleg annak a azon jellege igazolja, amely lehetővé teszi a megkeresett állam szuverenitásába való beavatkozást. [10] Közvetlen bizonyításfelvétel esetén a

[6] A 2020/1783 rendelet értelmében lehetőség van arra, hogy egy személyt közvetlenül, videokapcsolat segítségével, egy másik tagállamba történő utazás nélkül is meghallgassanak. Lásd a 2020/1783 rendelet 20. cikkét.

[7] A 2020/1783 rendelet 4. cikke.

[8] A 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése és (17) preambulumbekezdése.

[9] Ilyen magyarázat nem található az említett jogi aktus jogalkotási előzményeit tanúsító dokumentumokban sem.

[10] A tárgyaláson a Bizottság a határokon átnyúló bizonyításfelvétel két módja közötti különbséget azzal magyarázta, hogy a közvetlen bizonyításfelvétel esetében a megkeresett állam bíróságai kevésbé ellenőrzik a bizonyításfelvételt. Azt állította, hogy ezért a tagállamok az e végrehajtási módszerről folytatott tárgyalások során ragaszkodtak ahhoz, amit a Bizottság „szuverenitási záradéknak” nevezett, amely lehetővé teszi számukra, hogy más tagállamok szakértőitől megtagadják az arra vonatkozó engedélyt, hogy a megkeresett tagállamban olyan vizsgálatokat végezzenek, amelyek ellentétesek a megkeresett állam jogrendjének alapelveivel.

megkeresett államot felkérik, hogy tegye lehetővé a megkereső tagállam személyei számára a területén történő nyomozás lefolytatását, ami befolyásolhatja azon tagállam közhatalmát, amelyben azt el kell végezni. [11]

44. Azonban a 2020/1783 rendelet 19. cikke (7) bekezdésének c) pontjában a kérelemnek a megkeresett állam jogának alapelvein alapuló megtagadására vonatkozóan meghatározott jogalap még a közvetlen bizonyításfelvétel esetében is korlátozottnak tűnik. Amint azt egyes jogtudósok felvetették, ez a jogalap csak a nyomozási intézkedésnek a megkereső bíróság általi közvetlen végrehajtásának lehetőségére vonatkozik, a nyomozási intézkedés lényegére nem. Ezért még ha a bizonyítékok közvetlen felvétele a megkeresett tagállam alapelveivel ellentétesnek is tekinthető, ez nem zárja ki automatikusan a bizonyítékok közvetett felvételének lehetőségét. Ebben a helyzetben a központi hatóság továbbra is felkérheti a megkereső bíróságot, hogy a kérdést a megkeresett állam illetékes bírósága elé utalja. [12]

45. Vajon a jelen ügyben az olasz bíróság közvetett vagy közvetlen bizonyításfelvételt kért?

46. Először is, a kérelmet közvetlenül a kérdést előterjesztő bíróságnak küldték meg, nem pedig a francia központi szervnek. [13]

47. Másodszor, a kérelmet a közvetett bizonyításfelvételre használt „A” formanyomtatványon küldték meg. Ez azonban önmagában nem feltétlenül zárja ki annak lehetőségét, hogy a megkereső bíróság rossz formanyomtatványt használt, és valójában közvetlen bizonyításfelvétel iránti kérelmet kívánt megküldeni.

48. Ezért harmadszor értékelni kell, hogy a megkereső bíróság pontosan mit kért.

49. Véleményem szerint a jelen ügyben több lépést kell megtenni a származás megállapításához szükséges bizonyítékok megszerzéséhez. Először is, a holttestet exhumálni kell. Másodszor, mintát kell venni a testből genetikai ujjlenyomatvétel céljából. Harmadszor, ezt a mintát meg kell vizsgálni. Negyedszer, az elemzett mintát össze kell hasonlítani a felperestől vett mintával.

50. A kérelmet tartalmazó „A” formanyomtatványt a nemzeti ügyirat részeként nyújtották be a Bírósághoz. Ebből a formanyomtatványból kitűnik, hogy a megkereső bíróság arra kérte a megkeresett bíróságot, hogy rendelje el a holttest exhumálását. Maga az exhumálás azonban szükségszerűen nem minősülhet a 2020/1783 rendelet értelmében vett bizonyítéknak, és így nem az képezi a kérelem célját.

51. A bizonyíték az exhumált testből vett genetikai minta. A benyújtott „A” formanyomtatványból nem teljesen világos, hogy ki veszi a mintát a holttestből. A megkereső bíróság engedélyt kért arra, hogy egy szakértő – ugyanaz a személy, aki később a mintákat összehasonlítja – jelen legyen a holttestből történő mintavételkor. Mindazonáltal a felek és a megkereső bíróság képviselői jelen

[11] Így a 2013. február 21-i ProRail ítéletben (C-332/11, EU:C:2013:87, 47. és 48. pont) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben a valamely tagállam bírósága által kirendelt szakértőnek a rábízott szakértői vizsgálat elvégzése érdekében egy másik tagállam területére kell mennie, a szakértői vizsgálat bizonyos körülmények között befolyásolhatja azon tagállam közhatalmát, amelyben a szakértői vizsgálatot el kell végezni, különösen ha azt közhatalom gyakorlásához kapcsolódó helyeken, vagy olyan helyeken kell elvégezni, amelyek esetében a belépés vagy egyéb beavatkozás a vizsgálat végzésének helye szerinti tagállam joga szerint tilos, illetve csak az arra jogosult személyek számára megengedett.

[12] Lásd: Mougenot, D., „Le règlement européen sur l'obtention des preuves”, *Journal des Tribunaux*, 2002, 21. o., és Nuyts, A. és Sepulchre, J., „Taking of Evidence in the European Union under EC Regulation 1206/2001”, *Business Law International*, 2004, 334. o.

[13] Franciaországban ez a szerv a Département de l'entraide, du droit international privé et européen (az igazságügyi minisztériumnak a kölcsönös jogsegély, nemzetközi magánjogi és uniós jogi osztálya; DEDIPE).

lehetnek a közvetett bizonyításfelvétel során.[14] Így a megkereső bíróság joghatósága alá tartozó szakértő puszta jelenléte nem jelenti azt, hogy a bizonyításra közvetlenül kerül sor. Az „A” formanyomtatványban használt megfogalmazás kétféle értelmezésre ad lehetőséget: vagy azt kérték, hogy az olasz szakértő közvetlenül vegyen mintát, vagy csak azt, hogy jelen legyen a bizonyításfelvétel során.[15] Véleményem szerint, még ha az olasz szakértő venné is fizikailag a mintát, ez a művelet akkor is a megkeresett bíróság képviselőinek ellenőrzése és felelőssége alatt történne, és így az továbbra is közvetett bizonyításfelvételnek tekinthető. Mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróság nem kért semmilyen felvilágosítást a megkereső bíróságtól, és úgy tűnik, hogy a kérelmet közvetett bizonyításfelvételként értelmezte.

52. A fenti körülmények arra engednek következtetni, hogy a megkereső bíróság közvetett bizonyításfelvételt kért.[16] Ennélfogva a 12. cikk releváns annak megítélése szempontjából, hogy az alapügyben eljáró bíróság jogosult-e megtagadni a 2020/1783 rendelet alapján megküldött bizonyításfelvétel iránti kérelmet.

2. A 2020/1783 rendelet 12. cikkének értelmezése

53. A 2020/1783 rendelet 12. cikkének (1) bekezdése szerint a megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő 90 napon belül *köteles* teljesíteni. A kérelem teljesítése e rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében foglaltak szerint a megkeresett tagállam nemzeti joga szerint történik.

54. Tekinthető-e a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „nemzeti jognak”? Ha igen, ez a rendelkezés igazolhatja-e a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítésének megtagadását?

55. A Bizottság álláspontja szerint a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése csupán azt kívánja kimondani, hogy a bizonyításfelvétel *eljárásának módját* a megkeresett bíróság joga határozza meg.

56. Egyetértek a Bizottsággal.

57. Ezt az értelmezést alátámasztja a 2020/1783 rendelet 12. cikke (2) bekezdésének megfogalmazása, ha az említett rendelkezést tágabb összefüggésében vizsgáljuk, a rendelet jogalkotási előzményei, és ami a legfontosabb, az EUMSZ V. címe alapján elfogadott kölcsönös elismerési eszközök logikája és tipikus keretrendszere.

58. A megfogalmazást közvetlen összefüggésében vizsgálva először is megjegyzem, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi a megkereső bíróság számára, hogy a megkeresett bíróságtól azt kérje, hogy a megkereső bíróság államának nemzeti jogában

[14] Lásd például: Európai Igazságügyi Hálózat, „(Ideiglenes) aktualizált gyakorlati útmutató a bizonyításfelvételről szóló rendelet alkalmazásához”, 2025, 46. o., elérhető a következő címen: https://e-justice.europa.eu/topics/trainings-judicial-networks-and-agencies/european-judicial-network-civil-and-commercial-matters/ejns-publications_en.

[15] Az „A” formanyomtatvány 11.1. pontjában (a meghozandó intézkedés leírása) a következő szerepel: A [XY]-ban elhunyt és [XY]-ban eltemetett [aa] TESTÉNEK EXHUMÁLÁSA és a genovai igazságügyi orvostani intézet [XY] általi KÖZVETLEN BIZONYÍTÁSFELVÉTEL, amely a felperes xx és a feltételezett aa apa holtteste közötti ÖSSZEHASONLÍTÓ GENETIKAI VIZSGÁLATOKHOZ SZÜKSÉGES BIOLÓGIAI MINTÁK LEVÉTELÉT jelenti.

[16] Amennyiben nem ez bizonyul a helyes értelmezésnek, aminek eldöntése a nemzeti bíróság feladata, akkor az említett bíróságnak továbbítania kell a kérelmet a francia központi hatósághoz, és e hatóság feladata annak eldöntése, hogy az olasz szakértő vehet-e az exhumálást követően közvetlenül genetikai mintákat. Ebben az esetben felmerülhet a 2020/1783 rendelet 19. cikke (7) bekezdése c) pontjának értelmezésével kapcsolatos kérdés.

előírt különös eljárás keretében végezzék el a bizonyításfelvételt. Ez azt jelzi, hogy a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében használt „nemzeti jog” kifejezés a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárást írja elő, mivel a 12. cikk (3) bekezdésének célja, hogy lehetővé tegye az alkalmazandó eljárás megváltoztatását – a megkeresett bíróság jogáról a megkereső bíróság jogára –, még akkor is, ha a bizonyítást továbbra is a megkeresett bíróság veszi fel.

59. Az előkészítő munkálatokra áttérve az 1206/2001 rendelet, majd a 2020/1783 rendelet a bizonyításfelvételről szóló hágai egyezményen alapul.[17] Ez az egyezmény tehát felhasználható e rendeletek rendelkezéseinek értelmezésére.[18]

60. Az említett egyezmény 9. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki: „A jogsegély iránti megkeresés teljesítése során a bíróság saját Államának joga szerint *jár el*.”[19]

61. A bizonyításfelvételről szóló hágai egyezmény 9. cikke (1) bekezdésének megfogalmazása tehát kevésbé félreérthető a hatályát illetően, mint a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése, mivel az kifejezetten a módszerekre és eljárásokra utal.[20]

62. Ennélfogva elfogadható a Bizottság által javasolt és a francia kormány által nem vitatott következtetés, amely szerint a 2020/1783 rendelet 12. cikkének (2) bekezdése csak a bizonyításfelvétellel kapcsolatos módszertani és eljárási kérdésekre vonatkozik. Csak ezekre a kérdésekre irányadó tehát a megkeresett tagállam nemzeti joga, míg az anyagi jogi kérdésekre, mint például az egyes tények bizonyítására megengedett bizonyítékokra a megkereső állam joga irányadó.

63. Ezért azt a kérdést, hogy egy adott bírósági eljárás keretében szükséges-e bizonyos bizonyítási cselekmények elrendelése, és hogy az erre irányuló kérelem megfelel-e az alapvető jogok védelmének, a megkereső bíróságnak a saját joga – jelen esetben az olasz jog – szerint kell értékelnie, nem pedig a megkeresett állam joga alapján. A francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke, amely anyagi jogi szabály, és *in abstracto* a francia jogalkotó által választott, a származás megismeréséhez való jog és az emberi test tiszteletben tartásához való jog közötti egyensúlyt fejezi ki, nem alkalmazható az olasz bíróság kérelmére, a jogok közötti megfelelő egyensúlyt ugyanis az olasz jog határozza meg.

64. Még ha ezt a 2020/1783 rendelet nem is fejezi ki egyértelműen, e jogi aktus szerkezetéből következik, hogy a bizonyításfelvételt a megkereső bíróság rendeli el, és ezért az az ő felelőssége alá tartozik. Ez logikusan így van, mivel csak az említett, az ügy összes tényállási elemét ismerő bíróság tudja értékelni a nemzeti joga alapján, hogy milyen bizonyítékokra van szükség, és hogy e bizonyítékok beszerzésének okai indokolhatják-e bizonyos jogok korlátozását.[21]

[17] A polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételről szóló, 1970. március 18-i hágai egyezmény (kihirdette: 2004. évi CXVI. törvény) (a továbbiakban: hágai egyezmény).

[18] Amint azt a Bíróság a 2011. február 17-i Weryński ítéletben (C-283/09, EU:C:2011:85, 65. pont) már megerősítette. Lásd még: Kokott főtanácsnok Weryński ügyre vonatkozó indítványa (C-283/09, EU:C:2010:490, 60. pont).

[19] Kiemelés tőlem.

[20] Lásd például a 2009. februári különbizottság figyelmébe ajánlott, 2008. decemberi 6. sz. előzetes dokumentumot a külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről, a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételről, valamint a nemzetközi igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló hágai egyezmények gyakorlati működéséről, The Taking of Evidence by Video-Link under the Hague Evidence Convention (Bizonyításfelvétel videokapcsolat útján a bizonyításfelvételről szóló hágai egyezmény keretében). A 9. cikk (1) bekezdésének tárgyalásakor e dokumentum a videokapcsolaton keresztül történő bizonyításfelvételt említi, mint az említett rendelkezés gyakorlati alkalmazásának példáját.

[21] Lásd analógia útján, de a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2012. L 351., 1. o.) kapcsolatban: 2024. március 21-i Gjensidige ítélet (C-90/22, EU:C:2024:252, 46. pont).

65. A 2020/1783 rendelet a kölcsönös elismerés elvén alapul, amely elv az EUM Szerződés alapján elfogadott valamennyi, igazságügyi együttműködésre vonatkozó jogi aktus alapját képezi, beleértve a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködést is.[22]

66. A kölcsönös elismerés elve a tagállamok közötti kölcsönös bizalmon alapul, amely szerint intézményeik tiszteletben tartják az uniós jogrend által védett értékeket és alapvető jogokat.[23] Ezen elv alapján a megkeresett bíróságnak meg kell bíznia abban, hogy a megkereső bíróság határozata és az annak alapjául szolgáló nemzeti jog nem sérti a Charta által védett alapvető jogokat. Az említett bíróság főszabály szerint nem kérdőjelezheti meg a megkereső bíróság határozatának jogszerűségét, hanem úgy kell eljárnia, mintha az érvényes lenne, és ezért teljesítenie kell a kérelmet. Ez akkor is így van, ha a megkereső állam joga szerinti megoldás eltér a megkeresett állam joga szerinti megoldástól. Ha egy ilyen határozat jogi érvényességét meg kell támadni, azt a megkereső bíróság előtt kell megtenni, amely bíróság felelős azért, hogy a határozat megfeleljen az alapvető jogoknak.

67. A kölcsönös elismerés elvén alapuló egyéb eszközök hasonló keretrendszerrel rendelkeznek: a határokon átnyúló együttműködés iránti megkereséssel kapcsolatos érdemi kérdések a kibocsátó/megkereső bíróság hatáskörébe és annak jogrendje alá, míg az e kérelem teljesítésére irányuló eljárás a végrehajtó/megkeresett bíróság hatáskörébe és annak jogrendje alá tartoznak. A határokon átnyúló együttműködés iránti kérelem teljesítése megtagadásának indokait ugyanakkor a szóban forgó jogi aktus korlátozza és sorolja fel kimerítően.

68. Így például az európai nyomozási határozat (ENYH), amely a 2020/1783 rendeletéhez hasonló célt szolgál, de a büntetőjog területén folytatott határokon átnyúló együttműködésre vonatkozik, szintén úgy rendelkezik, hogy a bizonyítékok összegyűjtésére vonatkozó érdemi döntésekért főszabály szerint a kibocsátó bíróság felelős, míg a bizonyítékok tényleges összegyűjtésére vonatkozó eljárást a végrehajtó bíróság joga szabályozza.[24] Hasonló feladatmegosztás szerepel az Európai Ügyészségről szóló rendeletben is.[25]

69. Az alapvető jogok védelme a bizonyításfelvételre vonatkozó érdemi határozattal összefüggésben tehát főszabály szerint a kibocsátó bíróság, illetve jelen esetben a megkereső bíróság felelőssége. Mindazonáltal az uniós jogrend által védett alapvető jogok védelmének biztosítása érdekében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a végrehajtó bíróság/megkeresett bíróság kivételes helyzetekben azonban megkérdőjelezheti az igazságügyi együttműködés iránti kérelem jogszerűségét.[26] Ilyen kivételes körülmények fennállása akkor állapítható meg, ha a kibocsátó/megkereső bíróság jogrendszerében olyan rendszerszintű problémák állnak fenn az alapvető jogok tiszteletben tartásával kapcsolatban, amelyek a végrehajtó/megkeresett bíróság

[22] Lásd az EUMSZ 67. cikk (4) bekezdését és az EUMSZ 81. cikk (2) bekezdését. Lásd még: 2014. december 18-i 2/13 (Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása) vélemény (EU:C:2014:2454, 191. pont) (a továbbiakban: 2/13 vélemény). Ez még akkor is így van, ha a 2020/1783 rendelet hivatkozik erre az elvre. Lásd a korábbi 1206/2001 rendelettel kapcsolatban: Jääskinen főtanácsnok ProRail ügyre vonatkozó indítványa (C-332/11, EU:C:2012:551, 48. pont), amelyben úgy érvel, hogy ez az eszköz a kölcsönös bizalmon alapul. A Bíróság megerősítette, hogy a kölcsönös elismerés elve a polgári és kereskedelmi ügyekben a bíróságok közötti együttműködés alapja. Lásd például: 2016. május 25-i Meroni ítélet (C-559/14, EU:C:2016:349, 47. pont).

[23] 2/13 vélemény 168. és 192. pont.

[24] Lásd a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 130., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 143., 16. o.) 6. és 9. cikkét.

[25] Az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről szóló, 2017. október 12-i (EU) 2017/1939 tanácsi rendelet (HL 2017. L 283., 1. o.) (a továbbiakban: Európai Ügyészségről szóló rendelet). Lásd: 2023. december 21-i G. K. és társai (Európai Ügyészség) ítélet (C-281/22, EU:C:2023:1018, 71. pont).

[26] Lásd az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározattal (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.) (a továbbiakban: európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat) összefüggésben: 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

előtt ismertek. Ilyen helyzetben kétlépcsős vizsgálatot kell végezni, amelynek során a végrehajtó/megkeresett bíróság először azt vizsgálja, hogy a kibocsátó/megkereső bíróság jogrendjében fennáll-e rendszerszintű probléma az alapvető jogok tiszteletben tartásával kapcsolatban, és ha ez megállapítást nyer, a bíróságnak ezt követően meg kell vizsgálnia, hogy fennáll-e egy adott személy jogai megsértésének kockázata.[27] A végrehajtó igazságügyi hatóság csak mindkét feltétel teljesülése esetén tagadhatja meg a határokon átnyúló együttműködés iránti kérelem teljesítését.

70. E kivételes körülményeken kívül nem hozhatók fel megalapozottan további jogalapok a 2020/1783 rendelet 12. cikke szerinti, bizonyításfelvétel iránti kérelem elutasítására.

71. Jelen esetben az eljárás egyik résztvevője sem állítja, hogy az olasz jogrendben rendszerszintű problémák lennének. Továbbá az eljárás egyik résztvevője sem kérdőjelezte meg az olasz bíróság azon határozatának jogszerűségét, amellyel a bizonyításfelvételt kérte. Ilyen körülmények között a megkeresett francia bíróságnak nincs oka megtagadni a kérelem teljesítését, kivéve, ha a 2020/1783 rendelet 16. cikkében kifejezetten felsorolt okok valamelyikének fennállását állapítja meg.

72. E rendelet 16. cikke (2) bekezdésének megfogalmazása nagyon világosan kifejezi, hogy az ott felsorolt, a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítésének megtagadását indokoló helyzetek listája kimerítő.[28] A „kizárólag akkor tagadható meg” kifejezést használja, majd négy esetet említ.[29]

73. A Bíróság már megerősítette, hogy az ilyen kivételeket szigorúan kell értelmezni, ami arra a következtetésre vezet, hogy e kérelem csak az e rendelkezésben felsorolt helyzetekben tagadható meg.[30]

74. Az első kivétel lehetővé teszi, hogy a megkeresett bíróság megtagadja a kérelem teljesítését, ha az nem tartozik a 2020/1783 rendelet hatálya alá. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bíróság kifejtette, hogy a megkereső bíróság a 2020/1783 rendelet által meghatározottól eltérő jogi keretek között is kérhet nemzetközi jogi együttműködést.[31] A jogi keret megválasztása a megkereső bíróság feladata.

75. A jelen ügyben egyértelműnek tűnik, hogy a megkereső bíróság a 2020/1783 rendeletet választotta alkalmazandó jogi keretként, mivel a kérelmet az említett rendelet I. mellékletében szereplő „A” formanyomtatványon küldte meg.

76. A másik három helyzet nyilvánvalóan nem alkalmazható a jelen ügy körülményeire, amit az eljárás egyik résztvevője sem vitatott.

77. A fentiek alapján azt a következtetést kell levonni, hogy a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke nem alkalmazható annak eldöntésére, hogy a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése megtagadható-e. Ez még akkor is így van, ha ez a szabály a francia jog szerint közrendi kérdésnek minősül.

[27] A Bíróság első alkalommal a 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítéletben (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:C:2016, 88. és 91–93. pont) mondta ki ezt a lehetőséget, és azóta azt több alkalommal megerősítette.

[28] A 2020/1783 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése, amely ugyancsak megtagadási indokokat állapít meg, csak a tanú meghallgatásával történő bizonyításfelvételre vonatkozik, és a jelen ügyben nem alkalmazható.

[29] Emellett a 2020/1783 rendelet (16) preambulumbekezdése kimondja, hogy azon körülményeket, amelyek esetében megtagadható a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése, szigorúan kivételes esetekre kell korlátozni.

[30] 2011. február 17-i Weryński ítélet (C-283/09, EU:C:2011:85, 53. pont).

[31] Lásd: 2013. február 21-i ProRail ítélet (C-332/11, EU:C:2013:87, 44–46. pont).

C. A második kérdés

78. Tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre javasolt válaszomra, amely szerint a megkeresett bíróságnak teljesítenie kell a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelmet az e bizonyításfelvételt tiltó közrendi nemzeti szabály ellenére, az előterjesztő bíróság második kérdése, amint azt ezen elemzés elején (az A. pontban) kifejtettem, csak olyan kérdésként értelmezhető, hogy a Charta tiltja-e a 2020/1783 rendelet olyan értelmezését, amely szerint az apaság megállapítása céljából végzett halál utáni genetikai bizonyításfelvétel attól függetlenül lehetséges, hogy az érintett személy életében ahhoz előzetesen hozzájárult-e.

79. A kérdést előterjesztő bíróság a Charta 1. cikkében és 7. cikkében biztosított jogok mérlegelésével összefüggésben teszi fel a kérdést. A kérdést előterjesztő bíróság második kérdése az 1. cikkre, mint az emberi test méltóságához való jogot a halál után is védő rendelkezésre, valamint a 7. cikkre, mint a magánélethez való jog részeként biztosított, a származás megismeréséhez való jogot védő rendelkezésre hivatkozik.

80. A jelen ügyre vonatkozó értelmezésem szerint a Charta 1. cikkének megsértése nem kérdéses, legalábbis nem az emberi méltósághoz való jog *abszolút* jellegének értelmében. A jelen ügy inkább arra kérdez rá, hogy a Charta mennyiben védi egyrészt a származás megismeréséhez való jogot, amelynek látszólag az olasz bíróság a közvetett bizonyításfelvétel iránti kérelmével elsőbbséget kíván biztosítani, másrészt az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jogot, amelynek a francia jog a jelek szerint nagyobb jelentőséget tulajdonít, mint az olasz jog.

81. A jelen ügyben felmerülő kérdés valójában annak tisztázására irányul, hogy e két jog vagy érdek egymással szembeni mérlegelése, amely az olasz jog szerint az apaság megállapítása érdekében elvégzendő genetikai mintavétel céljából történő exhumálás iránti kérelmet eredményezett, elfogadható-e a Charta alapján.

82. Elemzésemet először is azon kérdés mentén fogom kifejteni, hogy a Charta védi-e a származás megismeréséhez való jogot, másodszor pedig, hogy a Charta védi-e az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jogot, és harmadszor, hogy a Charta megakadályozza-e azt az eljárást, amelyben e két jog mérlegelésére az olasz jog szerint sor kerül.

83. Mielőtt erre az elemzésre vállalkoznék, el kell magyaráznom, hogy véleményem szerint a kölcsönös elismerésen alapuló rendszerben a megkeresett bíróság főszabály szerint nem kérdőjelezheti meg az olasz bíróság határozatának a Chartával való összhangját. Az alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosítása érdekében lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az a személy, akinek a jogait állítólagosan megsértették, megtámadhassa az olasz bíróság határozatát, és ezt a kérelmet az olasz jogorvoslati rendszeren belül kell előterjeszteni. A jelen esetben azonban az a személy, akinek az érdekeit érinti a határozat, már nem él, és a családja, ebben az esetben a törvényes gyermekei, akiknek érdekében állhatott volna kifogást emelni apjuk exhumálása és a genetikai mintavétel ellen, nem emeltek kifogást, hanem azt kérték, hogy a bizonyítékokat apjuk testéből vegyék ki. Ezért úgy vélem, hogy a jelen ügy körülményei miatt a Bíróságnak meg kell válaszolnia a kérdést előterjesztő bíróság által feltett második kérdést.

1. A származás megismeréséhez való jog a Charta alapján

84. A genetikai származás megismeréséhez való jogot először az Egyesült Nemzetek Szervezetének a gyermek jogairól szóló egyezménye,[32] majd ezt követően a gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló egyezmény[33] ismerte el kifejezetten. Ezt a jogot az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) nem említi kifejezetten, de azt az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) az EJEE 8. cikkén alapuló implicit jogként ismerte el.

85. A Bíróságnak még nem volt lehetősége arra, hogy ezt a jogot az uniós joggal összefüggésben értelmezze. A Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján azonban, amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az EJEE-ben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalma és terjedelme azonos vagy kiterjedtebb.

86. A Charta 7. cikke az EJEE 8. cikkének felel meg. Ezért a Bíróságnak a Charta szerinti, a genetikai származás megismeréséhez való jogot olyan módon kell figyelembe vennie, ahogyan az EJEB értelmezte az EJEE 8. cikkét.

87. E bíróság a Gaskin kontra Egyesült Királyság ügyben a származás megismeréséhez való jogot az egyén személyazonossága részleteinek meghatározásához való jog keretében ismerte el.[34] A Mikulić kontra Horvátország ügyben ezután kifejtette, hogy a származás meghatározása fontos eleme az egyéni identitás fejlődésének. A bíróság ugyanis kimondta, hogy a gyermeknek az EJEE által védett alapvető érdeke, hogy megkaphassa az ahhoz szükséges információkat, hogy feltárja az igazságot személyes identitásának olyan fontos szempontjairól, amelyek jelentős formáló hatással lehetnek az egyén önazonosságára.[35] Egy évvel ezen ítéletet követően az EJEB az Odièvre kontra Franciaország ügyben kifejezetten kimondta, hogy a polgároknak joguk van ahhoz, hogy megismerjék származásukat, ami a magánélet fogalmának terjedelméből következik.[36]

88. Az említett bíróság azonban azt is kimondta, hogy e jog nem abszolút, azt konkrét esetekben mérlegelni kell a harmadik személyek egyéb alapvető jogaival és a közérdekkel szemben, és következésképpen a tagállamok bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek.[37]

89. A Jäggi kontra Svájc ügyben az EJEB megerősítette, hogy a felperesnek a genetikai származásának megismeréséhez való joga az EJEE 8. cikke által védett önazonossághoz való joghoz kapcsolódik.[38] Közelebbről, ebben az ítéletben e bíróság egyensúlyt teremtett a genetikai

[32] A gyermek jogairól szóló, 1989. november 20-i egyezmény (az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1577. kötet, 31922. szám, 167. o. (1995)).

[33] A gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló, 1993. május 29-i egyezmény (*Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára*, 1870. kötet, 31922. szám, 167. o. (1995)).

[34] EJEB, az Emberi Jogok Európai Bizottságának 1987. november 13-i jelentése, Gaskin kontra Egyesült Királyság (CE:ECHR:1987:1113REP001045483, 89. §).

[35] EJEB, 2002. február 7., Mikulić kontra Horvátország (CE:ECHR:2002:0207JUD005317699, 64. §). Lásd e tekintetben Blauwhoff, R., J. elemzését: „Tracing down the historical development of the legal concept of the right to know one's origins. Has »to know or not to know« ever been the legal question?", *Utrecht Law Review*, Vol. 4, Issue 2, 2008, 107. o.

[36] EJEB, 2003. február 13., Odièvre kontra Franciaország (CE:ECHR:2003:0213JUD004232698, 44. §). Az olasz jogrendszer és a genetikai származás megismeréséhez való jog elemzését illetően lásd: Praduroux, S., „The right to know one's genetic origins: A right in need of regulation", *The Italian Law Journal*, Vol. 7, No 2, 2021, 803–820. o.

[37] EJEB, 2016. november 15., Dubská és Krejzová kontra Cseh Köztársaság (CE:ECHR:2016:1115JUD002885911, 178–179. §). E bíróság kifejtette, hogy az államnak biztosított mérlegelési mozgástér főszabály szerint az érintett személy jogainak fontosságától függ. Ha a jog az egyén intim vagy kulcsfontosságú jogai szempontjából elengedhetetlen, a mozgástér szűk. Ha azonban az európai országok között nincs konszenzus a kérdésben, és az erkölcsi vagy etikai kérdéseket vet fel, a mozgástér szélesebb.

[38] EJEB, 2006. július 13., Jäggi kontra Svájc (CE:ECHR:2006:0713JUD005875700, 25. §).

származás megismeréséhez való jog és a halál tiszteletben tartásához való jog között. Kifejtette, hogy az egyén genetikai származásának megismeréséhez fűződő érdeke nem csökken az életkorral.[39]

90. Később a Pascaud kontra Franciaország ügyben az EJEB, megismételve a származás megismeréséhez való jogot, megállapította, hogy a francia hatóságok nem vették kellő súllyal figyelembe Ch. Pascaudnak a származása megismeréséhez való jogát, tekintve, hogy a nemzeti jog nem biztosított jogi lehetőséget a halál utáni vizsgálatra, mivel nem voltak élő rokonok, akik hozzájárulásukat adták volna ahhoz, így a felperesnek nem maradt hatékony jogorvoslati lehetősége a személyazonossága megállapítására.

91. Ezért az EJEB-nek az EJEE 8. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlata alapján, amelyet a Bíróságnak a Charta 7. cikkének értelmezéséhez a Charta 52. cikke (3) bekezdése alapján fel kell használnia, arra a következtetésre jutok, hogy a genetikai származás megismeréséhez való jog olyan jog, amelyet a Bíróságnak el kell ismernie. Ugyanakkor azonban e jog nem abszolút, hanem korlátozható, bár korlátozása megköveteli annak az összes érintett harmadik fél egyéb jogaival és érdekeivel szembeni mérlegelését, beleértve a holttest halál utáni tiszteletben tartásához való jogot is.[40]

2. Az elhunyt személy holttestének tiszteletben tartásához való jog

92. Második kérdésében a kérdést előterjesztő bíróság a mérleg egyik oldalára a Charta 7. cikke szerinti, a származás megismeréséhez való jogot, a másik oldalára pedig a Charta 1. cikke által védett emberi méltósághoz való jogot helyezte.

93. A francia Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) ítélkezési gyakorlatában megtalálható az emberi méltósághoz való jogból az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jog levezetésének indokolása. E bíróság két ítéletében, 2011-ben és 2024-ben megállapította, hogy a francia polgári törvénykönyv 16-11. cikke tükrözi a francia jogalkotó azon szándékát, hogy a halál után az emberi testet az emberi méltóság vonatkozásaként tiszteletben tartsák. Az említett bíróság megerősítette e jogalkotói döntés alkotmányosságát annak ellenére, hogy az beavatkozik a személyazonosság megismeréséhez való jogba.[41]

94. Az emberi méltósághoz való jogot azonban a Charta 1. cikke abszolút jogként védi,[42] és ezért azt nem lehet más jogokkal szemben mérlegelni.[43]

[39] EJEB, 2006. július 13., Jäggi kontra Svájc (CE:ECHR:2006:0713JUD005875700, 40. §).

[40] EJEB, 2011. június 16., Pascaud kontra Franciaország CE:ECHR:2011:0616JUD001953508, § 67).

[41] Lásd a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) 2011. szeptember 30-i 2011-173 QPC. sz. határozatát és a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) 2024. október 31-i 2024-1110 QPC. sz. határozatát.

[42] Az „abszolút” jog fogalma azt jelenti, hogy e jog mindig elsőbbséget élvez bármely más joggal szemben, vagyis különös helyzetekben nem lehet más jogokkal szemben mérlegelni. Ezért van az, hogy egyes szerzők az emberi méltósághoz való jognak inkább relatív, mint abszolút minőséget tulajdonítanak. Lásd például: Alexy, R., „Human Dignity and Proportionality Analysis”, *Espaço Jurídico Journal of Law*, Vol. 16, No 3, 2015, 83. o.

[43] Még ha a legtöbb alkotmányos rendszer, amely kifejezetten védi az emberi méltósághoz való jogot, ezt a jogot relatív jognak tekinti is, a Charta tekintetében a német alkotmányhoz hasonlóan úgy határoztak, hogy az az emberi méltósághoz való jogot abszolút jogként kezeli. A német alkotmányos rendben az emberi méltóság abszolút védelme mellett döntöttek, aminek következménye az volt, hogy e jognak szűk értelmet és alkalmazási kört tulajdonítottak. Ezzel kapcsolatban lásd: Grimm, „Dignity in a Legal Context: Dignity as an Absolute Right”, in Understanding Human Dignity, (Proceedings of the British Academy: Themed volumes of essays in humanities and social sciences, 192), szerkesztette McCrudden, 381. o.

95. Ezzel szemben, az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jog, még ha azt az emberi méltóság értékének kifejeződéseként is értelmezzük,[44] nem minősíthető a Charta 1. cikke által védett abszolút jognak. Az ilyen jogot védő jogrendszerekben annak korlátozása akkor lehetséges,[45] ha ez a korlátozás más jogok vagy közérdekek védelme érdekében szükséges. Franciaországban, amint azt a francia kormány kifejtette, az emberi test halál utáni méltósága nem abszolút jog.[46]

96. Hogyan lehet megérteni az emberi test méltóságához való jog – amely korlátozható – és az emberi méltóság – amely a Charta szerinti alapvető jogként értelmezve abszolút – kapcsolatát?

97. A Charta 1. cikkéhez fűzött magyarázatok szerint az emberi méltóság nem csupán egy az alapjogok közül, de a többi alapjog kiinduló pontjául is szolgál.[47]

98. Ebben az értelemben a Chartában foglalt egyes egyéb jogok, mint például a (Charta 7. cikkében kifejezett) magánélet tiszteletben tartásához való jog, a (Charta 2. cikkében kifejezett) élethez való jog vagy a (Charta 11. cikkében kifejezett) véleménynyilvánítás szabadságához és tájékozódáshoz való jog mint a Chartában kifejezett elv és az EUSZ 2. cikkben kifejezett érték az emberi méltóság konkrétabb kifejeződéseként értelmezhetők. Az emberi méltóság ezen kifejeződései nem abszolút jellegűek,[48] és korlátozhatók, ha ez más törvényes célok eléréséhez vagy más relatív alapvető jogok védelméhez szükséges.

99. Ha azonban az emberi méltóságot kifejező jog korlátozása konkrét esetben nem igazolható, úgy kell tekinteni, hogy megsértették a Charta 1. cikkében védett emberi méltóságot.[49] Ez megállapítható a Chartához fűzött magyarázatok alapján, amelyek szerint az emberi méltóság a Chartában megállapított jogok lényegi tartalmának része, és ezért akkor is tiszteletben kell tartani, ha a többi jog maga korlátozott terjedelmű. Így értelmezhető az emberi méltósághoz való jog abszolút jellege a Charta 1. cikkében.[50]

[44] Az emberi jog mint érték és mint jog közötti különbségről lásd: Barak, A., „Human Dignity: The Constitutional Value and the Constitutional Rights', in McCrudden, C. (szerk.), Understanding Human Dignity (Proceedings of the British Academy: Themed volumes of essays in humanities and social sciences, 192), 363. o.

[45] Ez kítűnik az Európai Unió Bíróságának Kutatási és Dokumentációs Igazgatósága által 2025 januárjában készített 25/002. sz. kutatási feljegyzésből. Ez a kutatás 13 tagállam jogrendszerére terjedt ki.

[46] A tárgyaláson a francia kormány kifejtette, hogy a francia polgári törvénykönyv vagy a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) ítélkezési gyakorlata nem tulajdonít abszolút értéket az emberi test halál utáni tiszteletben tartásának. Vannak különböző, a francia jog által megengedett helyzetek, mint például a bűnügyi nyomozás, amelyben a halál utáni genetikai mintavétel céljából történő exhumálás jogszerűen elvégezhető anélkül, hogy az érintett személy még életében hozzájárulását adta volna ahhoz. Ez azt jelenti, hogy a francia jog szerint mind az emberi test tiszteletben tartásához való jog, mind pedig a genetikai ujjlenyomatvételhez szükséges mintavételhez való hozzájárulás joga törvényes célokból korlátozható.

[47] Az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatok (HL 2007. C 303., 17. o., a továbbiakban: a Chartához fűzött magyarázatok).

[48] Az emberi méltóság egyetlen, a Charta által kifejezetten védett abszolút megnyilvánulása a kínzás, valamint az embertelen és megalázó bánásmód és büntetés tilalma, amelyet a Charta 4. cikke garantál. Lásd ebben az értelemben: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. pont); 2019. március 19-i Jawo ítélet (C-163/17, EU:C:2019:218, 78. pont); 2024. október 17-i Ararat ítélet (C-156/23, EU:C:2024:892, 36. pont).

[49] E tekintetben lásd: Bizottság kontra Magyarország (Az Európai Unió értékei) ügyre vonatkozó indítványom (C-769/22, EU:C:2025:408, 134–137. pont).

[50] Lásd e tekintetben: Dupré, C., „Article 1 – Human dignity", in: Peers, S., és mások., *The EU Charter of Fundamental Rights*. A Commentary, Bloomsbury, 2021, 18. o. A szerző szerint „a méltóság sérthetetlenségét hasznosabb úgy értelmezni, mint az EU elkötelezettségét arra, hogy mindent megtesz az emberi méltóság megsértésének elkerülése érdekében. Ebben az értelemben a méltóság sérthetetlensége az egész EU axiomatikus alapjává válik, tükrözve az 1789-es francia Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatának »elidegeníthetetlen és szent« emberi jogait."

100. Röviden, és anélkül, hogy átfogó elméletet kívánnék kidolgozni az emberi méltóságról az uniós jog tekintetében, véleményem szerint az emberi méltóság kettős fogalomként értelmezhető. Egyrészt van az emberi méltóság magja, amely abszolút védelmet élvez. Másrészt van „az emberi méltóság perifériás területe”, ahol lehetséges a mérlegelés más, egymással ütköző jogokkal.[51]

101. Az emberi méltóságnak a Charta által kifejezetten védett megnyilvánulásain kívül létezhetnek az emberi méltóságnak más megnyilvánulásai is. Ebben az értelemben az emberi méltóság tiszteletben tartásához való jogból levezethető az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jog. Ez a jog ugyanúgy értelmezhető a Charta 7. cikkében foglalt, magánélethez való jog kifejeződéseként is.

102. A Bíróságnak még nem volt alkalma eldönteni, hogy létezik-e ilyen jog alapjogként az uniós elsődleges jog szintjén. Mindazonáltal a Memoria és Dall’Antonia ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az elhunytak emlékének járó tisztelet védelmére irányuló célkitűzés nyomós közérdeken alapuló indoknak minősülhet.[52] Sánchez-Bordona főtanácsnok az ezen ügyre vonatkozó indítványában úgy ítélte meg, hogy az elhunyt személynek az élete során fennálló méltósága kivetülhet a halála után is megfelelő és jogilag védett módon.[53]

103. Az uniós alapjogok tartalmának meghatározásához fontos segítséget jelent a tagállamok alkotmányos rendszereinek összehasonlító elemzése.[54]

104. E tekintetben a Bíróság Kutatási és Dokumentációs Igazgatósága által készített kutatási feljegyzés[55] kimutatta, hogy a kutatás által felölelt valamennyi tagállam elismeri, hogy az emberi test a halál után is tiszteletet érdemel, még akkor is, ha ez a tisztelet nem feltétlenül alapjogként értelmezhető. A mérlegelés során figyelembe veszik az elhunyt jogait, de úgy tűnik, hogy a származás megismeréséhez való jogot széles körben elsőbbséget élvező jognak tekintik.[56]

105. Ezen összehasonlító elemzés alapján arra a következtetésre jutok, hogy az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való jog az uniós jog általános elveként létezik, amely az emberi méltóság megnyilvánulásaként fejthető ki. Ezt a tiszteletet ezért figyelembe kell venni annak eldöntésekor, hogy engedélyezik-e a holttest exhumálását a származás megismeréséhez való jog kielégítése céljából, amelyet a Charta 7. cikke a magánélethez való jog részeként véd.

[51] Lásd e tekintetben: Heselhaus, S. és Hemsley, R., „Human Dignity and the European Convention on Human Rights”, in: Becchi, P., Mathis, K. (szerk.), Handbook of Human Dignity in Europe, Springer, 2019, 987. o.

[52] 2018. november 14-i Memoria és Dall’Antonia ítélet (C-342/17, EU:C:2018:906, 57. pont).

[53] A Memoria és Dall’Antonia ügyre vonatkozó indítvány (C-342/17, EU:C:2018:479, 44. lábjegyzet).

[54] Lenaerts, K., Gutmann, K., „Comparative Law Method and the European Court of Justice: Echoes Across the Atlantic”, *The American Journal of Comparative Law*, 64. kötet, 4. szám, 2016., 841–864. o.

[55] Lásd az Európai Unió Bíróságának Kutatási és Dokumentációs Igazgatósága által 2025 januárjában készített 25/002. sz. kutatási feljegyzést.

[56] Franciaország mellett a másik kivétel Ciprus lehet.

3. A származás megismeréséhez való jog és az emberi test tiszteletben tartásához való jog közötti mérlegelés

106. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett második kérdés azt a kérdést veti fel, hogy e két jog között a Charta alapján elvégzett mérlegelés lehetővé teszi-e a 2020/1783 rendelet olyan értelmezését, amely szerint az emberi testből az exhumálást követően vett genetikai minta az apaság megállapítására irányuló eljárás céljából a határokon átnyúló igazságügyi együttműködés keretében bizonyítékként követelhető.

107. Még ha a Jäggi kontra Svájc [57] és a Pascaud kontra Franciaország [58] ügyben az EJEB a származás megismeréséhez való jog mellett döntött is, ez nem jelenti azt, hogy ez a jog mindig elsőbbséget élvez az emberi test halál utáni tiszteletben tartásához való joggal szemben. Az egyensúlyt az egyes konkrét esetek körülményeinek figyelembevételével és az összes érintett érdek gondos mérlegelésével kell megtalálni. [59]

108. Semmi sem utal arra, hogy az olasz bíróság által a jelen ügyben az olasz jog alapján elvégzett mérlegelést a Charta kizárná. Úgy tűnik, hogy a bíróság figyelembe vette az apaság megállapításának más lehetőségeit, és csak végső megoldásként kérte az állítólagos apa exhumálását és a genetikai minta levételét.

109. Az a tény, hogy a francia bíróság vagy bármely más állam bírósága a saját nemzeti joga alapján más megoldást alkalmazott volna, nem befolyásolja azt a következtetést, hogy az olasz bíróság által elvégzett mérlegelés a Charta szempontjából elfogadhatónak tűnik.

110. A Bíróság már kifejtette, hogy a tagállamok értelmezhetik eltérően az emberi méltóságot vagy akár a Chartában foglalt egyéb jogokat, amennyiben tiszteletben tartják e jogok lényeges tartalmát. [60] Amíg egyes kérdések uniós szintű harmonizációja nem történik meg, amely kérdések tekintetében az uniós jogalkotó választja meg a megfelelő mérlegelést, a különböző tagállamok által elfogadott megoldások eltérőek lehetnek. [61]

111. Az uniós jogalkotó (még) nem fogadott el közös szabályokat a polgári eljárásokban megengedett bizonyítékokra vonatkozóan vagy – konkrétabban – az apaság bizonyításával kapcsolatos eljárásokra vonatkozóan olyan helyzetekben, amikor a szülő elhunyt. Az olasz és a francia megoldás e tekintetben eltérhet, és mindaddig alkalmazható, amíg a választott egyensúlyi helyzet nem sérti a mérlegre helyezett jogok valamelyikének lényegét.

112. A fentiek alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy a második kérdésre válaszolva állapítsa meg, hogy a Charta még akkor sem tiltja meg, hogy valamely tagállam bírósága a 2020/1783 rendelet alapján kérje a bizonyításnak a halál utáni genetikai mintavétel útján történő felvételét, ha az elhunyt személy életében nem adott hozzájárulást az ilyen mintavételhez.

57 EJEB, 2006. július 13., Jäggi kontra Svájc (CE:ECHR:2006:0713JUD005875700, 43. és 44. §).

58 EJEB, 2011. június 16., Pascaud kontra Franciaország (CE:ECHR:2011:0616JUD001953508, 68. §).

59 Lásd: EJEB, 2006. július 13., Jäggi kontra Svájc (CE:ECHR:2006:0713JUD005875700, 38. és 39. §) és EJEB, 2011. június 16., Pascaud kontra Franciaország (CE:ECHR:2011:0616JUD001953508, 59. és 60. §).

60 A leghíresebb ügy e tekintetben az Omega ügy, amelyben a Bíróság a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának indoklásaként elfogadta a németországi közrendnek az emberi méltóság védelmén alapuló olyan célját, amelyet ebben az államban másként értelmeztek, mint ahogyan ezt a fogalmat más tagállamokban ugyanebben a helyzetben értelmezték. Az emberi méltóság német alkotmányos fogalmát úgy értelmezték, hogy az tiltja az emberek szimulált megölésével járó játékok kereskedelmi célú hasznosítását, ami más tagállamokban nem így volt. 2004. október 14-i Omega ítélet (C-36/02, EU:C:2004:614).

61 Ha azonban az uniós jogalkotó uniós szinten harmonizált egy kérdést, a tagállamok nem alkalmazhatják az alapvető jogoknak az alkotmányuk által biztosított védelmi szintjét még akkor sem, ha ez a szint magasabb, mint az uniós jogalkotó által választott szint, mert ez aláásná az uniós jog elsőbbségének elvét. Lásd: 2013. február 26-i Melloni ítélet (C-399/11, EU:C:2013:107, 56–58. pont).

V. Végkövetkeztetés

113. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a tribunal judiciaire de Chambéry (chambéry-i elsőfokú bíróság, Franciaország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

1) A tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és a tanácsi rendelet 12. cikke (bizonyításfelvétel)

   nem teszi lehetővé, hogy a megkeresett nemzeti bíróság megtagadja a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítését azon az alapon, hogy a kérelemben meghatározott eljárás ellentétes a megkeresett állam jogának alapvető elveivel.

2) Az Európai Unió Alapjogi Chartája

   még akkor sem tiltja meg, hogy valamely tagállam bírósága a 2020/1783 rendelet alapján kérje a bizonyításnak a halál utáni genetikai mintavétel útján történő felvételét, ha az elhunyt személy életében nem adott hozzájárulást az ilyen mintavételhez.